

Huvudman

Idunstiftelsen för waldorfpedagogik
Organisationsnummer 802478-2230
styrelsen@idunskolan.se

Ärendet

Tillsyn av Idunskolan i Nacka kommun

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Idunstiftelsen för waldorfpedagogik att senast **den 15 september 2022** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande undervisning enligt läroplanen och garanterad undervisningstid. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om huvudmannen inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Idunstiftelsen för waldorfpedagogik ska vidta följande åtgärder

Undervisning enligt läroplanen

1. Se till att eleverna i lågstadiet ges möjlighet att utveckla sin förmåga att använda digital teknik genom att undervisningen behandlar kunskap om och användning av digitala verktyg utifrån läroplanen och de aktuella ämnenas kursplaner (förordning om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet [SKOLFS 2010:37] med bilaga [Lgr11], 1 Skolans värdegrund och uppdrag, 2.2 Kunskaper, 5.1 Bild, 5.5 Matematik, 5.9 Biologi, 5.10 Fysik, 5.11 Kemi, 5.12 Geografi, 5.13 Historia, 5.14 Religionskunskap, 5.15 Samhällskunskap, 5.18 Svenska, 5.19 Svenska som andraspråk och 5.21 Teknik).

Garanterad undervisningstid

2. Se till att eleverna garanteras den undervisningstid inom ämnet idrott och hälsa som anges i timplanen för grundskolan. Undervisningstiden på 600 timmar enligt grundskolans timplan ska fördelas med 140 timmar i lågstadiet, 180 timmar i mellanstadiet och 280 timmar i högstadiet. Undervisningstiden ska fördelas mellan årskurserna utifrån den stadiindelade timplanen. Om skolan anordnar skolans val får den garanterade undervisningstiden i idrott och hälsa minskas med 20 procent i respektive stadie (10 kap. 5 § skollagen, 9 kap. 3 och 4 §§ skolförordningen [2011:185] och bilaga 1 till skolförordningen).

Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i de delar som avser tidiga stödinsatser, vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet, trygghet och kränkande behandling.

Om ärendet

Skolinspektionen har inom ramen för en tematisk tillsyn av utbildningen på waldorfskolor inlett en tillsyn av Idunskolan i Nacka kommun. Tillsynen omfattar skolformerna förskoleklass och grundskola.

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Idunskolan följer gällande bestämmelser om undervisning utifrån läroplanen, garanterad undervisningstid, tidiga stödinsatser, vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet, trygghet och kränkande behandling.

Tillsynen har genomförts genom intervjuer med elever, lärare, personal i elevhälsan och rektorn samt genom rast- och lektionsobservationer den 14 och 16 december 2021. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats, bland annat timplaner, scheman, plan mot kränkande behandling, dokumentation inom ramen för garantin för tidiga stödinsatser, skolans informations- och kommunikationsteknikplan (IKT-plan) och Skolverkets beslut om godkännande av eurytmi som lokalt tillval. Huvudmannen har getts tillfälle att yttra sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen). Dessa bestämmelser ligger till grund för samtliga bedömningar och åtgärder.

Föreläggande

Undervisning utifrån läroplanen

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av intervjuer med elever i årskurs 3 framgår att de inte använder digitala verktyg i undervisningen, förutom för att skapa animationer. Lärare i årskurs F-3 berättar att eleverna får använda digitala verktyg för att fotografera samt, om eleverna vill, även skriva ner sina upplevelser kring detta på dator.

Vid rektorsintervjun framkommer att skolan har en plan för att införa digitala verktyg på ett åldersadekvat sätt. Av skolans IKT-plan framkommer att eleverna i lågstadiet ska använda digitala verktyg i begränsad utsträckning. I årskurs 2 och 3 finns moment med digitala verktyg inlagda i planen. Innehållet som beskrivs handlar dock främst om att använda digitala verktyg för att fotografera och göra filmer. Det framgår också att eleverna eventuellt får prova att skriva dagböcker med hjälp av ordbehandlingsprogram.

Rättslig reglering

Utbildningen inom skolväsendet syftar till att elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden (1 kap. 4 § skollagen). Utbildningen inom skolväsendet ska vara likvärdig inom varje skolform oavsett var i landet den anordnas (1 kap. 9 § skollagen). För varje skolform ska gälla en läroplan som utgår från bestämmelserna i skollagen (1 kap. 11 § skollagen). I skollagen anges vilka ämnen undervisningen i grundskolan ska omfatta (10 kap. 4 § skollagen). För varje ämne finns en kursplan (10 kap. 8 § skollagen). Kursplanerna innehåller respektive ämnes syfte, centrala innehåll och kunskapskrav (Lgr 11, 5 Kursplaner).

Av läroplanen framgår att skolan ska bidra till att eleverna utvecklar förståelse för hur digitaliseringen påverkar individen och samhällets utveckling. Alla elever ska ges möjlighet att utveckla sin förmåga att använda digital teknik. De ska även ges möjlighet att utveckla ett kritiskt och ansvarsfullt förhållningssätt till digital teknik, för att kunna se möjligheter och förstå risker samt kunna värdera information. (Lgr11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag). Vidare framgår av läroplanen att läraren ska organisera arbetet så att eleven får använda digitala verktyg på ett sätt som främjar kunskapsutveckling (Lgr11, 2.2 Kunskaper).

Av kursplanerna i flera ämnen framgår hur elever ska få kunskap om och använda digitala verktyg i årskurserna 1-3 (Lgr 11, 5.1 Bild, 5.5 Matematik, 5.9 Biologi, 5.10 Fysik, 5.11 Kemi, 5.12 Geografi, 5.13 Historia, 5.14 Religionskunskap, 5.15 Samhällskunskap, 5.18 Svenska, 5.19 Svenska som andraspråk och 5.21 Teknik).

Av kursplanerna i ämnena bild, samhällskunskap och svenska framgår exempelvis följande.

I ämnet bild ska eleverna genom undervisningen ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att skapa bilder med digitala och hantverksmässiga tekniker och verktyg samt med olika material. Av det centrala innehållet för årskurserna 1-3 framgår bland annat att undervisningen ska behandla fotografering och överföring av bilder med hjälp av datorprogram (Lgr11, 5.1 Bild).

I ämnet svenska framgår att eleverna ska ges möjligheter att kommunicera i digitala miljöer med interaktiva och föränderliga texter. Av det centrala innehållet för årskurserna 1-3 framgår bland annat att undervisningen ska behandla handstil och att skriva med digitala verktyg samt informationssökning i böcker, tidskrifter och på webbplatser för barn samt via sökmotorer på internet (Lgr11, 5.18 Svenska).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att skolan har brustit i undervisningen utifrån läroplanen då eleverna i årskurs 1-3 inte använder digitala verktyg i undervisningen i den omfattning som läroplanen kräver. Visserligen framgår det av utredningen att eleverna använder digitala verktyg för att skapa bilder och filmer samt i viss utsträckning skriva texter. Av läroplanen framgår dock att alla elever ska ges möjlighet att utveckla sin förmåga att använda digital teknik och att det finns centralt innehåll med koppling till användande av digitala verktyg eller förståelse för digitala verktyg i elva ämnen i lågstadiet.

Garanterad undervisningstid

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Idunstiftelsen för waldorfpedagogik har av Skolverket¹ den 20 januari 2015 fått godkänt att undervisa i ämnet eurytmi som lokalt tillval i grundskolans årskurs 1-9 vid Idunskolan. En förutsättning för ett godkännande är enligt beslutet att planen för undervisning i lokalt tillval till sitt innehåll och sin inriktning avviker från grundskolans kursplaner.

Utredningen visar att undervisningen i ämnet idrott och hälsa på skolan utgörs av en kombination av eurytmi och idrott och hälsa. Rektorn uppger vid intervju att för lågstadiet kan det centrala innehållet i idrott och hälsa täckas av undervisningen inom eurytmi. I de högre årskurserna är eurytmin istället ett tillägg till det centrala innehållet i idrott och hälsa.

Skolinspektionen har tagit del av Idunskolans timplaner. Skolinspektionen har även tagit del av samtliga klassers scheman. Beräkning av antal timmar i ämnet idrott och hälsa utifrån schemana visar att eleverna i lågstadiet ges 123 timmar, eleverna i mellanstadiet ges 200 timmar och eleverna i högstadiet ges 231 timmar. I ovan

¹ Skolverkets beslut i ärende dnr 6.3.1-2015:51.

angivna timmar ingår även de timmar i eurytmi som skolan räknar till idrott och hälsa.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att den totala undervisningstiden för varje elev i grundskolan ska vara minst 6 890 timmar. Vidare framgår att regeringen får meddela föreskrifter om fördelning av undervisningstiden (timplan) (10 kap. 5 § skollagen). Av skolförordningen framgår att bestämmelser om fördelning av den garanterade undervisningstiden (timplan) finns i bilaga 1 till skolförordningen (9 kap. 3 § skolförordningen). Enligt timplan för grundskolan har en elev rätt till 600 timmar idrott och hälsa i grundskolan varav 140 på lågstadiet, 180 på mellanstadiet och 280 på högstadiet (bilaga 1 till skolförordningen).

Av timplan för grundskolan framgår vidare att 600 timmer av den totala undervisningstiden i grundskolan får användas till skolans val. Vid skolans val får antalet timmar i timplanen per stadium för ett ämne eller ämnesgrupp minskas med högst 20 procent. Antalet timmar för svenska, svenska som andraspråk, engelska och matematik får dock inte minskas (bilaga 1 till skolförordningen).

Skolans val får omfatta ett lokalt tillval, om Statens skolverk har godkänt en plan för undervisningen (10 kap. 4 § skollagen). Skolverket ska godkänna en plan för undervisning i lokalt tillval om den, bland annat, till sitt innehåll och inriktning avviker från grundskolans kursplaner (9 kap. 10 § skolförordningen).

Av skolförordningen framgår att huvudmannen efter förslag av rektorn ska besluta om fördelning av undervisningstiden mellan årskurserna (9 kap. 4 § skolförordningen).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att elever i låg- och högstadiet vid skolan inte får sin garanterade undervisningstid i idrott och hälsa. Av utredningen framgår att eleverna i lågstadiet ges 123 timmar i ämnet idrott och hälsa, vilket är 17 timmar färre än vad som ska ges enligt timplanen för grundskolan. För mellanstadiet ges 200 timmars undervisning i ämnet idrott och hälsa, vilket är fler än de 180 som krävs, medan det i högstadiet endast ges 231 av de 280 timmar som timplanen kräver. I dessa timmar ingår dock de timmar i eurytmi som skolan räknar till idrott och hälsa. Det är inte möjligt att såsom Idunskolan har gjort räkna in undervisningstiden i eurytmi i undervisningstiden för ämnet idrott och hälsa. Eurytmi avviker till innehåll och inriktning från grundskolans kursplaner, inklusive kursplanen för idrott och hälsa. Att så är faller framgår av Skolverkets beslut att godkänna eurytmi som lokalt tillval vid Idunskolan.

När timmarna i eurytmi därför tas bort från undervisningstiden i ämnet idrott och hälsa uppgår enligt schemana undervisningen i lågstadiet till 49 timmar, i mellanstadiet till 148 timmar och i högstadiet 154 timmar. En skola har dock möjlighet att minska undervisningstiden i idrott och hälsa med 20 procent per stadium till förmån för skolans val, vilket även kan utgöras av ett lokalt tillval såsom är fallet för Idunskolan med eurytmi. Detta innebär att idrott och hälsa, efter en sådan minskning, minst ska utgöras av 112 timmar i lågstadiet, 144 timmar i mellanstadiet och 224 i högstadiet. Eleverna på Idunskolan får således sin garanterade undervisningstid inom idrott och hälsa på mellanstadiet, medan det på schemat är utlagt för få timmar på lågstadiet (49 timmar att jämföra med minst 112) och högstadiet (154 timmar att jämföra med minst 224).

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Idunstiftelsen för waldorfpedagogiks verksamhet vid Idunskolan uppfyller inte författningarnas krav vad gäller garanterad undervisningstid och undervisning enligt läroplanen. Det finns därför skäl att förelägga Idunstiftelsen för waldorfpedagogik att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Områden utan konstaterade brister

Tidiga stödinsatser

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Skolinspektionen har genomfört intervjuer med lärare, elevhälsans personal och rektorn. Skolinspektionen har även tagit del av skolans dokumentation kring garantin för tidiga stödinsatser.

Rättslig reglering

Enligt skollagen ska det göras en särskild bedömning av en elevs kunskapsutveckling i förskoleklassen, om det utifrån användning av ett nationellt kartläggningsmaterial finns en indikation på att eleven inte kommer att nå de kunskapskrav som ska uppnås i årskurs 1 och 3 i svenska, svenska som andraspråk eller matematik. Vidare framgår att det görs en särskild bedömning av en elevs kunskapsutveckling i lågstadiet i grundskolan om det utifrån användning av ett nationellt bedömningsstöd eller ett nationellt prov i svenska, svenska som andraspråk eller matematik, finns en indikation på att eleven inte kommer att nå de kunskapskrav för årskurs 1 eller 3 som ska uppnås. Om det efter en sådan bedömning kan befaras att eleven inte kommer att uppnå de kunskapskrav som anges där ska det skyndsamt planeras

för extra anpassningar (5 §) eller göras en anmälan till rektorn om utredning om behov av särskilt stöd (7 §). Det behöver inte göras någon särskild bedömning om förutsättningarna i 5 eller 7 § redan är uppfyllda. Det ska i så fall skyndsamt planeras sådant stöd som anges i 5 § eller göras en anmälan till rektorn enligt 7 § (3 kap. 4 § skollagen).

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Skolinspektionen har genomfört intervjuer med elever, lärare, elevhälsans personal och rektorn samt genomfört rast- och lektionsobservationer.

Rättslig reglering

Enligt skollagen ska utbildningen vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet (1 kap. 5 § skollagen).

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte att Idunstiftelsen för waldorfpedagogik brutit mot bestämmelserna när det gäller att undervisningen ska bedrivas utifrån vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Ärendet avslutas i denna del.

Trygghet

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Skolinspektionen har genomfört intervjuer med elever, lärare, elevhälsans personal och rektorn samt genomfört rast- och lektionsobservationer.

Rättslig reglering

Enligt skollagen ska utbildningen utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet (5 kap. 3 § skollagen).

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Kränkande behandling

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Skolinspektionen har genomfört intervjuer med elever, lärare, personal i elevhälsan och rektorn samt genomfört rast- och lektionsobservationer. Skolinspektionen har även tagit del av skolans plan mot kränkande behandling.

Rättslig reglering

Av skollagen följer att en lärare eller annan personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till rektorn. En rektor som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden (6 kap. 10 § skollagen).

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Beslutet har fattats av undervisningsrådet Joakim Öberg.

Utredaren Anna Svenson har varit föredragande i ärendet.

I ärendets slutliga handläggning har även utredarna Diana Inal och Hanna Kindén medverkat.